

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953

LETO X.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, 20. decembra 1927.

Telefon št. 2552

ŠTEV. 145.

Proti novim oblastnim dokladam.

Zveza veleprodajalcev in veletrgovcev alkoholnih pijač v Sloveniji s sedežem v Ljubljani je poslala Predsedništvu ljubljanske oblastne skupščine naslednjo spomenico:

Kakor smo izvedeli, je odločila ljubljanska oblast, da se na vse vrste alkoholnih pijač pobira oblastna doklada k državnim trošarinam.

Ta doklada znaša na domače vino, pivo, žganje, alkohol (špirit), rum, konjak in likerje 100% državne trošarine. Od vseh ostalih vin, ki se uvažajo v ljubljansko okolico, izvzemši onih, ki se uvažajo iz mariborske oblasti, znaša oblastna doklada 200% državne trošarine. Dalje, da se bodo te oblastne doklade pričele pobirati s 1. jan. 1928.

Ako se je s temi dokladami na alkoholne pijače hotelo omejiti pijančevanje in koristiti splošnemu zdravju, potem moramo proti takemu postopanju energično protestirati, ker se z istim nikakor ne more doseči zaželeni rezultat. Pijančevanje in nemoralna se je razpasla samo po deželi, kjer kmetje kuhajo žganje, ne da bi plačevali državne trošarine ali druge doklade. To prosto kuhano žganje se prodaja po nizkih cenah po raznih gostilnah in trgovinah. Prepričani smo, da se pijančije samo s tem blagom, nikakor pa ne z onim, katerega prodajamo mi, in katero je že itak z dokladami in trošarinami preobloženo. S to naredbo bi se samo podpiralo tihotapstvo, katero je že tako zelo veliko. Spričo te visoke doklade jim bode le še bolj konveniralo tihotapiti alkoholne pijače po gostilnah in trgovinah in bodo s tem le še več škodili legalni trgovini.

Vse veletrgovine alkoholnih pijač razpečavajo največ blaga izven Slovenije, to je v druge oblasti naše države. Z momentom, ko bi se morale plačevati te oblastne doklade, ki bili primorani vsi trgovci alkoholnih pijač svoja podjetja likvidirati, ker bi ne bili blagu, ki se prodaja v drugih oblastih naše države, več konkurenčni. Po plačevanju teh doklad bi bila izključena vsaka prodaja blaga v druge oblasti naše države, ker bi bile cene za 100% trošarine višje, kakor so to v krajih drugih oblasti.

Sedanja državna trošarina na špirit znaša Din 17— za liter, po 100% zvišanju za oblastno doklado bi znašala torej Din 34— po litru. Na vsa druga žganja se plača sedaj Din 15— po litru državne trošarine, tako da znaša ista za 1 liter 50% žganja Din 750, k temu še nameravana oblastna doklada 100% Din 750, tako da bi iznašala skupna doklada za 1 liter 50% žganja Din 15—.

Današnja vagonška cena alkohola (špirita) je brez vsake trošarine Din 7— po litru. Državna trošarina znaša na liter Din 17—, mestna trošarina znaša na liter Din 15—, nameravana oblastna doklada znaša na liter Din 17—, tako da bi štele vse tri trošarine skupno Din 49— po litru, tako da znašajo te tri trošarine 700% na ceni blaga. Iz te-

ga je tudi razvidno, da oblastni odbor, kateri je sklepal o tako visoki oblastni dokladi, ni bil informiran o tej trošarini ali pa se je pri tem odloku zmotil. Na ta način mi ne bomo mogli prodajati blaga v druge oblasti naše države, nasprotno pa bodo trdke iz teh krajev uvažale svoje blago v naše kraje. S tem je ogrožen obstoj vseh trgovin alkoholnih pijač, ker prodajajo največ blaga v druge oblasti naše države.

Za vina, ki se uvažajo v ljubljansko okolico, znaša oblastna doklada 200% državne trošarine. To diferenco med domačim in uvoženim vinom utemeljuje oblastni odbor s tem, da vina iz Dalmacije in Vojvodine ogrožajo obstoj domačih vinogradnikov. Zanj je sicer res, nastane pa spričo te dvojne doklade vprašanje, ali ni mogoče, da uvedejo ostale oblasti posebne davščine za razne proizvode iz Slovenije? Ako se to uresniči, je potem izključena vsaka trgovina, ker tudi druge oblasti ne bodo mirno gledale, da bi se v Sloveniji sami pobirale večje doklade na njihovo uvoženo blago in bodo gotovo udarile večjo doklado na slovenske proizvode in s tem onemogočile vsako prodajo blaga v druge oblasti naše države.

V slučaju, da bi se pobirala kaka primerna oblastna doklada, bi morali imeti veletrgovci prosto skladišče, da bi se jim s tem omogočila prodaja blaga v druge kraje naše države, to je v oblasti, kjer ni teh doklad, tako da bi plačevali te doklade le točilec, ne pa proizvajalec in veletrgovci.

Čudimo se, da se rešavajo taka važna vprašanja ne da bi se preje vprašali za mnenje zainteresirani trgovci, kateri bi z nasvetom pripomogli oblastni skupščini do zaželenih dohodkov, brez da bi ista s takimi smešnimi ukrepi uničila celo trgovino alkoholnih pijač v Sloveniji in onemogočila prodajo blaga v druge oblasti naše države ter s tem z krivila nešteto brezposelnost in uničila nebroj družin, ker so vsa mesta pri podjetjih prenapolnjena in ne bi mogli dobiti drugega nameščenja.

Energično protestiramo proti takim ukrepom, ne da bi se poprej zaslišali strokovnjaki.

Obenem protestiramo tudi proti nameravanemu oblastnemu obdavčenju avtomobilov, ker so ti danes prometno sredstvo in ne luksuz ter se brez avtomobilov nikakor ne more voditi večje podjetje.

Predno se oblastni odbor odloči za uvedbo raznih doklad, posebno na alkoholne pijače, bi bilo umestno, da se vsi oblastni odbori v državi dogovore o skupnem in enakem postopanju, da se na ta način izognejo v posameznih oblastih države različne odredbe glede doklad in da na ta način ne nastanejo glede trgovine in prometa današnje oblasti države v državi.

S tem oblastna skupščina nikakor ne pospešuje obrti in trgovine, temveč jo bode popolnoma pokopala.

dajah na debelo, pri katerih je spričo vedno naraščajoče konkurence in vedno bolj do veljave prihajajoče gospodarske krize računati z vsako paro.

Takšna določila, ki normirajo takšno dolžnost trgovske korespondence, ne vsrežajo duhu časa in splošnemu v vseh modernih državah uveljavljenemu načelu, da je trgovska korespondenca vsaj pogojno oproščena taks, kakor je bila, dokler ni stopil v veljavo zakon o taksah iz l. 1923. Vsled tega je na plenarni seji Zbornice za trgovino, obrt in industrijo zbornični član g. Anton Stergar predlagal, da se naj Zbornica obrne na merodajne faktorje, da ob napovedani reviziji taksne zakonodaje izposluje takšno prostost za korespondenco trgovcev in obrtnikov o predmetih njihovega trgovskega ali obrtniškega poslovanja med seboj in z drugimi osebami vsaj za sledeče primere: 1. za korespondenco, ki se nanaša na sklep kupčije, torej za ponudbe o dobavi blaga itd., 2. za naročila blaga, torej za naročilne liste

konsignacije blaga, odpoklic naročnega blaga, 3. za potrdilo o prejemu blaga, 4. za potrdilo o plačilu, tudi ako se ne nahajajo na računih; med ta potrdila naj spadajo vsa obremenilna in odobrilna obvestila, s katerimi se trgovci med seboj ali trgovci in odjemalci med seboj obveščajo o bremenih in dobropisih, tikajočih se blaga, ki je bilo fakturirano, 5. za pisma o kreditiranju plačila za blago, opomini za plačilo in izvleček iz tekočih računov, 6. za pisma o proučevanju plačila fakturnih zneskov, 7. za priznavalna pisma o obstoju trgovskih terjatev, 8. za vpiske v kontnih in drugih knjigah, 9. za nakazila denarja ali blaga izven poštne prometa, 10. za cesije trgovskih terjatev, 11. za izjave in dogovore o popustu, skontu, rabatu itd., 12. za kontokorentne obračune, 13. za zastavne listine, 14. za dogovore o plačilu zamudnih obresti, proviziji, eskontiranju menic, 15. za izjave o prevzemu raznih trgovskih obveznosti (garancij za blago). — Predlog je bil seveda soglasno sprejet.

Plenarna seja Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

V ponedeljek se je vršila v novi sejni dvorani zbornice prva plenarna seja. Navzočih je bilo 45 (od 48) članov. Seja je otvoril ob ½10. zbornični predsednik gosp. Ivan Jelac in ml. Prisostvoval ji je v imenu vlade načelnik ministrstva trgovine in industrije g. dr. R. Marn. Po pozdravu in otvoritvenih formalnostih je predsednik sporočil članom, da je minister trgovine in industrije potrdil novizvoljeno predsedstvo zbornice.

Zborničnim članom je bil vročen 1 izvod tiskanega zapisnika o zadnji seji za konstituiranje zbornice ter 1 izvod tiskanega poročila o poslovanju zbornice v letu 1926. Predsednik je podal nato pregledno in obsežno poročilo o delovanju zbornice v letu 1927 in o njenih prizadevanjih za izboljšanje gospodarskega položaja.

Predsednik čita obširno poslovno poročilo, ki nudi prav lepo sliko o važnejših zborničnih akcijah v letu 1927.

Poročilo bomo priobčili v prihodnjih številkah našega lista dobesedno, ker bo to brez dvoma zanimalo vse naše naročnike, dasi vsebuje poročilo, kakor smo že omenili, samo večje, principijelno važnejše akcije zbornice.

Za poslovnim poročilom predsednika je podal generalni tajnik zbornice g. dr. Fran Windischer izcrpno poročilo o adaptacijskih delih na zbornični palači. Celokupni stroški za renoviranje palače bodo znašali 4.465.945 Din. Od te vsote je kritega iz stavbnega fonda 3.960.198 Din, ostanek v iznosu 505.747 bo pa treba kriti z najetjem posojila.

K poročilu se je oglasil g. Josip Rebek s predlogom, da se sestavi iz zastopnikov vseh treh odsekov anketna komisija, ki naj do prihodnje plenarne seje pregleda poslovanje zbornice za dobo enega leta. Njegov predlog je podpiral tudi g. dr. R. Pišuš, medtem ko je g. Ivan Avsenek bil mnenja, da bi bila ta komisija odveč, ker bodo trije pregledovalci računov po današnjem dnevnem redu itak izvoljeni, ki bodo imeli bistveno isto nalogo. Gospod Rebek je ponovno prosil za besedo ter utemeljeval svoj predlog za imenovanje anketne komisije, ki naj bi specialno izvršila pregled računov za obnovitev

zbornične palače, pri čemer je tudi protestiral, da se ni pri s'avnostni otvoritvi palače vabilo odličnih delavcev na polju obrtniške organizacije. Predsednik je ta očitek zavrnil ter pojasnil, da je bil na svečano otvoritev vabjen tako g. E. Franchetti, kakor tudi odlični borec za obrtniške interese in dolgoletni zbornični član g. Ivan Rebek iz Celja. Gospod predsednik je dal predlog g. Rebeka g'ede anketne komisije na glasovanje, toda večina je predlog zavrnila.

Sledilo je nato poročilo generalnega tajnika gosp. dr. Frana Windischerja o gradbi stanovanjskega posojila. Po izcrpnem poročilu, ki je vsebovalo opis načrtov in finančni plan za to zgradbo, je bil sprejet predlog, da se pooblasti predsedstvo, da najme proti 15 letni amortizaciji od ministrstva že dovoljeno posojilo.

Tajnik zbornice g. Ivan Mohorič je podal nato zelo izcrpen referat o komercializaciji in reorganizaciji državnih železnic. Referat, kojemu so sledili navzoči z vidnim zanimanjem in so ga tudi živahno odobraval, bomo po možnosti priobčili celotno v prihodnjih številkah.

Z zanimanjem so sledili zborovalci tudi naslednjemu poročilu, katerega je podal tajnik g. Mohorič o stališču naše države glede trgovinsko-političnega razmerja napram drugim državam. Za svoja izvajanja je žel tajnik g. I. Mohorič splošno odobravanje in bomo tudi ta zelo interesanten referat po možnosti celotno objavili v prihodnjih številkah našega lista.

Zbornični predsednik je nato odredil 5minutno pavzo ter pozval odseke, da izvolijo izmed sebe odsekov podnačelnike.

Po končani izvolitvi in zopetni otvoritvi plenarne seje je predsednik objavil rezultat volitev v posameznih odsekih. Izvoljeni so bili: za podnačelnika trgovinskega odseka g. Alojzij Sušnik iz Ljubljane, za podnačelnika obrtniškega odseka g. Miloš Hohnjec iz Celja in za podnačelnika industrijskega odseka g. Anton Krejči iz Ruš.

Plenum zbornice je nato izvolil tri pregledovalce računov in sicer gg.: Stanka Florjančiča, Ignacija Florjančiča in Jerneja Ložarja.

Za omiljenje taksne dolžnosti trgovske korespondence.

Med raznimi taksami, katere plačujejo trgovci in obrtniki, so najbolj občutnejše one, katerim podlegajo mnogovrstni primeri trgovske korespondence. Takse na trgovski promet so po svojem značaju prometne takse, ki bi se ne smele pobirati, dokler je ves trgovski promet zavezan specialnemu davku, to je davku na poslovni promet, ker je s tem trgovski promet dvakrat zadet, prvič s takso in drugič s prometnim davkom.

V praksi ovira pobiranje takse za vsak trgovski posel v izdatni meri trgovsko poslovanje. Nasprotuje pa tudi načelu kupčijske tajnosti trgovske korespondence, ker povzroča takšno dolžnost, kakor kaže izkušnja v zadnjem času, izčrpano kontrolo finančnih organov. Ob tem povodu dobi, če tudi le omejen krog, vpogled v trgovsko poslovanje. V poštev pa pride tudi obremenitev, ki jo povzroča takšna dolžnost, osobito pri pro-

Zbornični član g. Gogala z Jesenic je ugovarjal, da se članov manjšine niti pri sestavi odbora za pregledovanje računov ni upoštevalo in da je večina s tem pokazala, da se ne drži lepega navodila, ki ga je dal pri svečani otvoritvi zbornice veliki župan g. Vodopivec, naj bi se pri vstopu v zbornico pustilo že pred vrati vsako politiko.

Sedili so nato samostojni predlogi posameznih zborničnih članov in sicer: predlog g. Ogrina glede obrtnega in trgovskega nadaljevalnega šolsiva ter predlog glede urada za pospeševanje obrti, nato predlog g. Ložarja glede obdajitve službenih prejemkov privatnih nameščenec.

Gospod Stermecki je predlagal, da se izvoli odbor 8 članov, in sicer gg.: Ivana Jelačina ml., Ivana Ogrina, D. Hribarja, L. Brudermana, F. Bonača, I. Avseneka, Riharda Skubeca in R. Stermeckija, ki naj prouči vprašanje izdajanja lastnega zborničnega glasila ter o tem poda svoje poročilo in predloge na prihodnji plenarni seji zbornice. Predlog je bil soglasno sprejet. Soglasno je bil tudi sprejet predlog g. J. Lenarčiča glede železniške zveze Slovenije z morjem ter glede akcije da se iz finančnega zakona za leto 1928, 29 črta določilo, po katerem bi bilo v pasu 50 km od naše meje prepovedan vsak zemljeknjižni prenos lastnine na nepremičninah brez predhodnega dovoljenja ministrstva vojske in mornarice in notranjega ministrstva. Sprejeti so bili tudi predlogi g. Stergarja glede taksne dožnosti.

Ker se ni nato nikdo več oglašil k besedi, je predsednik ob 1/2 12. zaključil sejo.

Dipl. ing. Ant. Ditrich:

Smotrna elektrifikacija v naši državi.

(Nadaljevanje.)

Elektrifikacija po smotrenem programu zahteva absoluten monopol za prodajo električnega toka v konzumnem okolišu elektrarne. To zveni za lajka paradokso, ko se vendar zastopa v trgovini in industriji načelo svobodne konkurence. Če pa točneje premostimo to vprašanje, vidimo, da je načelo monopola pri smotreni elektrifikaciji popolnoma zdravo in da bi brez tega bila vsaka elektrifikacija z interesi skupnosti nemogoča. Zagovor monopola pri prodaji električnega toka najdemo n. pr. v knjigi »Landes - Elektrizitätswerke« od A. Schönberg in E. Glunck iz l. 1926. Naj navedem nekatere stavke iz te knjige, ki se glasijo:

»Ako hoče podeželska elektrarna v svojem konzumnem okolišu preskrbovati vse odjemalce, slabe in dobre, mora imeti pravico samoprodaje, ker bi n. pr. drugo konkurenčno podjetje privabilo vse dobre konzumente z ugodnejšimi cenami, od slabih konzumentov pa podeželska elektrarna ne bi mogla živeti in bi propadla.

Tudi za odjemalce je monopol prodaje velikega pomena. V mestu, v katerem prodajajo različne elektrarne svoj tok, bi nastale velike tehnične in gospodarske nesmiselnosti. Za najboljše dele mesta (tovarniški okraj) bi nastal hud konkurenčni boj, dočim bi se za slabe konzumente nikdo ne briga ter bi ti ostali nepriključeni.

Svobodna konkurenca bi ustvarjala ravno nasprotje smotrne elektrifikacije. Elektrarne in mreže bi se gradile le iz lokalnih ozirov, interesi skupnosti pa bi se omalovaževali. Predstavljajmo si, kako bi izgledalo mesto, ki bi bilo napajano od dveh ali celo več elektrarn! Ulice bi bile preprežene z omrežjem nesmotreno, kar bi povzročilo mnogo tehničnih paradoksov, javna varnost pa bi bila s tem ogrožena.

Navedimo še nekatere misli iz knjige »Form und Endziel einer allgemeinen Versorgung mit Elektrizität« (Aschoff), ki zagovarja monopol pri prodaji električnega toka tako-le:

»V Württembergu se delo vlade omejuje v vprašanjih preskrbe z električnim tokom na točno določitev konzumnega okoliša pri odobrenju novih elektrarn.

Z naredbo pruskim ministrom javnih del, trgovine in industrije ter notranjih del z dne 26. maja 1914 zaščiteni so splošni interesi ob preskrbi z električnim tokom. Namen te naredbe je, da se poveča vpliv države, da bi se v bodoče vršila preskrba po točno določenih smernicah, kar bi zagotovilo racionalno preskrbo z električnim tokom. Ta naredba je koristna tudi radi tega, ker daje državnim organom možnost, da preprečijo slabe posledice svobodnega in neomejenega načina preskrbe s tokom.

Podjetja se morajo obvezati, da preskrbujejo vsakega z električnim tokom v mejah rentabilnosti podjetja. Preskrba še slobodnih okolišev ne sme biti odvisna od volje pojedinih podjetij ali od lokalnih želj, nego mora biti v skladu s splošnim ekonomskim interesom.

Predvsem se morajo omejiti teritoriji za preskrbo posameznih central, da se prepreči neracionalnost pri izvedbi pravilne preskrbe posameznih krajev.

V splošnem se mora dati podjetjem pravica monopolne prodaje za tok, ker bi bili v nasprotnem slučaju v nevarnosti veliki kapitali, ki so plasirani v teh podjetjih.

Iz teh kratkih citatov se more razvideti, da je princip monopola pri prodaji električnega toka že realiziran.

Na nekaj pa moramo opozoriti. Ideja monopola je nevzdržljiva, ako centrala ne more zadovoljiti vse potrebe za moč in luč enega mesta. V tem slučaju je seveda pomoč od druge strani opravljena, mora pa biti izvedena popolnoma v interesu splošnega elektrifikacijskega programa.

Smotrna elektrifikacija mora zagotoviti dobavo toka vsakemu konzumentu njenega okoliša. Brez vpoštevanja industrije in obrti, ki so najvažnejši konzumenti električnega toka, je rešitev tega vprašanja nepopolna.

Ni odveč, ako se po teh izvajanjih o smotreni elektrifikaciji dotaknemo tudi vprašanja preskrbe Ljubljane z zadostno in ceneno električno energijo.

V začetku l. 1925 me je povabil mestni magistrat v Ljubljani, da podam v zadevi elektrifikacije Ljubljane svoje mnenje. Dovoljeno naj mi bo, da na tem mestu citiram dva odstavka iz svojega poročila z dne 14. januarja 1925:

»Že dalje časa se z manjšim ali večjim uspehom razmetriva vprašanje glede elektrifikacije mesta Ljubljane in njege neposredne okolice. Posebno v poslednjem času je postalo to vprašanje pereče, ko mestna elektrarna ne more več zmagovati zimskih viškov in ko vsa nastajajoča industrija v Sloveniji obrača stolnemu mestu Ljubljani hrbet in se naseljuje tam, kjer ji je na razpolago cenena električna energija vodnih central. Takoj v začetku poudarjam, da bi bilo že sedaj proučiti zgoraj navedeni problem iz čim širšega vidika. Reševanje tega vprašanja brez upoštevanja priključitve naše veleindustrije bi bilo nepopolno in bi pomenilo le nepotrebno zavlačevanje temeljite elektrifikacije Ljubljane in njene ožje ali širše okolice. Sicer mi pa naj se za tem, da se p-itegne v okolico našega mesta veleindustrija, ki ima teren za lep razmah in bi obdavnica predstavljala velik vir dohodkov za mestno občino. Ta pritegnitev bi bila posebno v sedanji in najbližji bodočnosti aktualna, ker stremi Beograd za tem, da bi preprečil naseljevanje naše industrije v okolici Maribora, kjer je na razpolago najcenejša pogonska sila in ker se bo, čim polee doba vseobče stagnacije, zopet začela gradnja novih industrijskih podjetij, kakor takoj prva leta po preobratu.

V poročilu sem zagovarjal projekt priključitve Ljubljane na fališki daljnovod ali na centralo v Trbovljah.

»Ako bi se zgoraj navedeni projekt realiziral, bi imela Slovenija najidealnejšo elektrovodno žilo, ki bi se dotikala Maribora, Celja in Ljubljane. Na to žilo bi se lahko priključila vodna centrala v bližini Ljubljane, bodisi na Savi, ali pa ona pri Vrhniki. Posebno se mi zdi Kresov projekt na Vrhniki, katerega sicer nisem ratančneje preštudiral, zelo primeren za paralelno delovanje z elektrarno Falo, ker ima izrazit minimum samo poleti, medtem ko ga ima Fa'a samo pozimi. S to glavno elektrovodno žilo bi lahko uspešno delovale bodoče parne centrale v Velenju, ali pa v Rajhenburgu (event. St. Janž ter Kočevje), osobito pa bi se težišče žile, centra'a v Trbovljah lahko močno povečalo. Nadalje je že na Gorenjskem (Jesenice, Završnica, Majdič Kranj) izkoriščenih mnogo vodnih sil, katerih eventualni presežek bi se upeljalo v zbiralno žilo in bi imele navedene hidrocentrale v času pomanjkanja vode dobro kalorično rezervo v Trbovljah. Na ta način bi se smotreno delovalo na uspešno elektrifikacijo naše ožje domovine. Ljubljana bi s priključitvijo na Falo ali Trbovlje postavila močan temelj za razvoj elektrifikacije v Sloveniji.

(Konec prihodnjč.)

Razvojne tendence poljske industrije.

Prilikom devetletnice državne samostalnosti poljske republike je posvetila »Prager Presse« posebno odlično prilogo vsem panogam poljskega narodnega gospodarstva, ki je iz nje razvidno, da sta trud in neumorno delo poljskega naroda rodila velik napredek in procvit v vsem gospodarskem življenju.

Sedanja Poljska sestoji iz ozemelj, ki so pred vojno celo slo etje pripadala trem državam in so bila torej izpostavljena trem različnim gospodarsko-političnim vplivom, kateri so vtisnili svoj pečat tudi industrijskemu razvoju.

V nekdanjih pruskih in avstrijskih ozemljih ni obstojala nikaka znatna industrija. Tekstilna in metalna industrija Kongresne Poljske je bila usmerjena na dobavo notranjemu ruskemu trgu, tako da so bili zdajšnji poljski teritoriji pred vojno navezani na import skoro vseh industrijskih proizvodov.

Vojna pa je skoro popolnoma uničila industrijo Kongresne Poljske, deloma z razrušenjem poslopij in naprav, deloma z odstranitvijo in rekvizicijo strojev in surovin.

Nato s'edeči izredni težaven položaj na denarnem in kapitalnem trgu je oropal poljsko industrijo še onih obratnih sredstev, ki jih je bila rešila.

Z eno desetino delavskega staleža in z direktno vojno škodo v znesku 8 milijard zlatih frankov, ki jih ni bilo mogoče nikjer nadomestiti, je stala poljska industrija pred težko nalogo zopetne vpostavitve za potrebe 30 milijonske države.

Po nekaterih zmotah in ovirah politične in socialne narave so sedaj že razvidne v razvoju poljske industrije s'edeče smernice:

1. Stara tekstilna in metalna industrija Kongresne Poljske, ki sta zaposlili skupaj polovico industrijskega delavstva Poljske, sta zopet obnovljeni in priključeni zahtevam domačega konzuma.

2. Lesna in živilska industrija zopet procvitane in se razširja.

3. Razvija se nova industrija, ki jo je oživila potreba, zagamčiti obrambo in neodvisnost velike države.

Za celokupno industrijo je bila in je še merodajna činjenica, da je približno polmilijski letni prirastek prebiva stva mnogo večji, ko v drugih deželah Evrope, in ga ne more absorbirati niti poljedelstvo, niti izseljevanje. Zato jim je treba nuditi delo v industriji. In končno so bili za navedene tendence merodajni tudi bogati naravni zakladi domače dežele.

Poleg starih industrijskih panog za tekstilno blago, železne in metalne proizvode ter za živila, so nastali novi produkcijski obrati za lokomotive,

samo, ali je popravljena prijava v redu, in seveda, ali je prišla v roku, ki ga je Uprava določila. Če to velja in ni izpremenjeno bistvo, gre pri prvi prvotni vrstni red, sicer pa ne. To izraža novele tudi za patentne izume.

Če popravilo izpremeni bistvo prijavljenega predmeta ind. svojine, pravi zakon sedaj nadalje, da se novi vrstni red ravna po trenutku, ko se je izprememba izvršila. Tera trenutka pa Uprava ne more objektivno ugotoviti, dostikrat niti tvorec sam ne bo mogel reči, kdaj se je v njegovih možganih rodila misel, ki izpreminja bistvo izuma itd. Zato predlog novele v §§ 90, 107, 113 postavlja moment, s katerim je dobljen novi vrstni red za bistveno izpremenjeni predmet ind. svojine na trenutek, ko izpremenjena prijava dosepe k Upravi. Mišljeno je to bilo gotovo tudi že sedaj, vendar je pojasnilo jako važno, kajti pri pridobitvi pravice industrijske svojine velja rek: kdor prej pride, prej melje, trenutek, s katerim se pridobi prednost pred drugimi enakimi prijavami, mora biti objektivno določen.

§ 90 na naj se popolni že z izrečno določbo, da je za eno prijavo mogoče dati samo eno prvenstvo. Pravzaprav to ni novo, le bolj se naglašja radi nove haške konvencije.

§ 91 določa sedaj, da prijavni odbor

LISTEK.

Predlog novele k zakonu o zaščiti industrijske svojine.

Univ. prof. dr. M. Škerlj.

(Nadaljevanje.)

Drugi odstavek § 54 pa štiti ime, firmo itd. še bolj: oseba, koje ime, firma ali naziv obratovališča je istovetno s tujim zaščitenim žigom, lahko izpodbije ta žig t. j., da ga uničiti s tožbo pri Upravi za zaščito ind. svojine, razen če ima imetnik žiga isto ime itd. Ta predpis sicer vstrca načelo pariske konvencije, da imajo ime, firma, naziv obratovališča prednost pred istovetnim žigom, vendar naravnost omogoča nečedno tekmo, kakor kaže nastopni primer: Če ima tovarnar Dolinar za šivalne stroje dobro uveličeno besedni žig »Kovač«, bo njegov tekmeč, ki se piše Mesar, pa si pri političnem oblastvu izposluje izpremembo imena v »Kovač«, lahko ne le označeval svoje stroje z imenom »Kovač«, nego bo Dolinarju lahko celo izpodbil žig. Še lažje si bo Mesar »pomagal«, če si za majhno nagrado privzame kot javnega družbenika človeka, ki se piše Kovač, in da

potem registrirati pri trgovinskem sodišču firmo »Kovač et Comp«, nakar Kovač izstopi iz družbe, pa dovoli, da njegovo ime ostane v firmi. Da bi se takim zlorabam prišlo v okom, določa novela, da naj imajo ime, firma, naziv obratovališča pred žigom prednost le, če niso pridobljeni »zloumerno«, to se pač pravi: v svrhu nečedne tekme.

§ 64. Žig je vezan na podjetje, v katerem se proizvaja blago, ki naj se z žigom označuje. Kjer ni podjetja, ne more biti žiga. Zato je povsem dosledno, da novela ustanavlja kot razlog za uničitev žiga primer, da podjetja ni bilo, ko se je odobrila zaščita žiga. S tem ni rešeno, da bi se žig ne mogel dobiti, preden je podjetje v teku, ali sočasno, toda lahko ga vsak, ki se čuti prizadetega, naknadno izpodbije, če se izkaže, da podjetja ni bilo.

§ 65. Sedaj je za tožbo radi opoziva čez tožitelj dokaže, da je za toženca kot žig registrirani znak sam že prej rabil za označevanje blaga iste vrste in je ta znak v prizadetih krogih bil znan kot znak za njegove izdelke, določen dveličten rok od registracije žiga, poslej naj bo ta rok v smislu konvencije trileten. Temu ni prigovarjati, škoda pa je, da se ni popravila nadaljna določba § 65, da velja opoziv na vsak način tudi za nazaj.

To pomeni, da niti človek, ki je v najboljši veri pridobil svoj žig, tri leta ne bo varon pred opozivno tožbo drugega človeka, ki slučajno rabi isti znak, pa je prezanikrn, da bi ga bil dal registrirati, in če se prvemu žig opozove z veljavnostjo za nazaj, niti ne bo več smel razpečavati blaga, katero je v dobri veri že opremil s tem žigom. Potrebna bi bila zaščita dobre vere pred tujo zaničnostjo.

Po § 66. odst. 2 je Uprava za zaščito ind. sv. dolžna dajati sodiščem mnenja o vprašanjih, ki se tičejo patentov, vzorcev, modelov in žigov. Poslej naj bo Uprava zavezana, da v javnem interesu tudi drugim oblastvom daje taka mnenja.

Po §§ 90, 107, 113 je mogoče, da Uprava za zaščito ind. sv. prijavitcu vrne prijavo patentnega izuma, vzorca, modela ali žiga v popravilo, da se v določenem roku odstranijo hibe. § 90 pravi sedaj za ta primer, da more Uprava pravčasno popravljeno patentno prijavo, ki ne izpreminja bistva izuma, smatrati kakor da je spočetka bila pravilna. Izreča torej, kakor da bi Uprava lahko priznala prvotni vrstni red, ali na tuji ne. Iz ureditvo sličnih primerov pri vzorcih in modelih (§ 107) in pri žigih (§ 113) pa se vidi, da to ni mišljeno: Uprava preišče

vagone, aeroplane, električne stroje in številne kemične produkte ter izkazuje vse ugodne poslovne rezultate.

Sedeža razpredelba naj potom primerjave de'avskega sta'čja nudi pregled o razvoju posameznih industrijskih panog v zadnjih treh letih:

Delavski stalež je znašal v tisočih za 1. oktober leta

	1925	1926	1927
pri celokupni industriji	427	410	503
pri metalni industriji	38	33	53
pri kemični industriji	70	63	83
pri tekstilni industriji	24	31	36
pri papirni industriji	132	136	166
pri živilski industriji	10	10	11
pri usnarski industriji	52	52	53
pri lesni industriji	4	4	5
pri konfekcijski industriji	40	41	46
pri konfekcijski industriji	9	7	10

Na prvem mestu stoji torej z ozirom na de'avstvo poljska tekstilna industrija, ki po premaganju težke krize zaposluje danes približno 40% več delavcev in izkazuje za ca 50% večji bombažni import, ko v letih 1925 in 1926, dasiravno se eksport radi obsežnega domačega konzuma ni povečal.

V veliki razdalji sledi nato metalna industrija s ca 80.000 delavci. Najbolji dokaz za njen uspešen razvoj je odstranitev carinskih olajšav za uvoz inozemskih strojev in orodij, ki so se morali v prvih časih obnove poljske države uvažati.

Cela vrsta novih strojev se izdeluje sedaj v Poljski, n. pr. mnogi tipi rokodelskih strojev, električnih strojev, kompresorjev i. dr. Dalje pa so prišle tej industriji v dobro tudi dobave države in javnim korporacijam.

Živilska in lesna industrija, naslonjena na bogato poljedelstvo in gospodarstvo, stremi za tem, da popolnoma krije notranji konzum izvaža pa tudi večje množine s'adkorja itd.

Med drugimi industrijami je razen mineralne od večje važnosti še kemična, ki je mora po vojni izvršiti precejšnje preobrate. Danes se izdeluje po več velikih množin umetnih gnojil margarin, lesni špirit, ultra marin, m'lo vseh vrst, solna kislina, rastlinska olja itd.

Toda tudi današnje stanje poljske industrije ne dovoljuje razen nekaterih izjem večjega eksporta, ker se je domači konzum v veliki meri razširil.

Pri natančnejšem opazovanju poljske znanje trgovine se opazi na eni strani jasno naraščajoči import raznega produkcijskega orodja in naprav, kar dokazuje, da tudi v bodoče poljska industrija ne bo mogla pogrešati izdelkov v gospodarskem oziru naprednejših industrijskih dežel.

Nadaljnji razmah domače industrije, ki bo zaposlil nove de'avske mase, bo vzbudil na poljskem trgu tudi potrebo po onih predmetih, ki vedno spremljajo višjo kulturo in ki nanje še ni prirojena poljska industrija. Kar se tiče slednje, velja tudi zanjo

Uprave reši prijavo, čim pridejo naložena p'pravi'la ali preteče rok zanje. Izkušnja je izkaza'a, da je ta določ'a nepraktična in da daje po eni strani Upravi mnogo de'a, po drugi strani ima lahko neprijetne posledice za zamudnega prijavitelja. Zato naj se posledaj nepopolna prijava, katere prijavitelc ne popravi v danem roku niti ne zaprosi za podaljšanje roka, jednostavno smatra za umaknjeno. To posledico pa prijavitelc lahko odkloni tako, da tekom treh mesecev po preteku roka za popravilo d'a zahtevana p'pravi'la in ponovno p'pravi'la prijavno takso. Na ta način si prijavitelc, kakor se izražajo motivi, reši prvenstveno pravico. — Ni mi prav jasno, ali je ta izprememba res dobra. V bistvu pomeni zakonito trimesečno podaljšanje roka za popravila. A' pa ni to krivično napram drugemu, seveda upravičenemu prijavitcu, ki isti izum prijavi tekom treh mesecev? Prvi je že bil zanikrn, drugi še ne. Če pa ni mišljeno, da (prvi) prijavitelc obdrži svoj prvotni vrstni red, je določ'a nepotrebná, saj ni dvoma niti sedaj, da prijavitelc nepravilno priavo lahko recimo sploh umakne in vloži popravljenó z novim vrstnim redom. — Isto velja tudi za izprememeni § 108 (vzorci in modeli) in § 114 (žigi).

(Konec prihodnjic.)

ugotovitev internacionalne gospodarske konference v Ženevi, da išče vsaka industrijska dežela zunanjo trgovino z industrijsko višje razvito deželo — v obojestranskem interesu.

Petrolej.

Smrdeči produkt tisočletnega razkranja živalskih teles je 20. stoletju dragocena tekočina. Prvotno samo gorivo za razsvetljavo je postalo kameno olje surovina, ki daje bencin, petrolej in težka olja. Bencin in težka olja so stalna potrebščina sodobne industrije, prometa — tuzemskega, pomorskega in zračnega — in vojske. Predvsem zadnji moment navaža države do tega, da se, čeprav skrite za raznimi petrolejskimi družbami, srdito bojijo za petrolejske vrelce, povsod: pri trgovinskih pogajanjih, diplomatskih pogovorih, mirovni in gospodarskih konferencah. Po par dneh zadiši neizbežno po petroleju. Zakaj posest petrolejskih vrelcev je vprašanje moči, vprašanje nadvlade v industrijski produkciji, predvsem pa neodvisnosti v slučaju vojnih zapletitajev, ker rabijo bencin in težka olja bojne ladje, podmornice, tanki, aeroplani, kamioni, vsa hrbtenica moderne armade. Zato države, ki si lastijo nekako svetovno vlado, ljubosumno čuvajo svoje smrdeče zaklade, z vsemi sredstvi iščejo vrelce in jih zavzemajo v trdni veri, da je to važen kamen v gradbi njih imperija. Z eno besedo: petrolej je danes svetovno politično vprašanje.

Pred vojno je U. S. A. s svojim 64% deležem na svetovni produkciji popolnoma dominirala na trgu z Rockefellerjevo l. 1870 ustanovljeno Standard Oil Co. Rusija je zavzemala takrat s svojimi vrelci (Baku) drugo mesto s 17%, Mehika tretje s 7%. Evropa — predvsem Anglija — je trošila petrolej iz Amerike, deloma tudi iz Rumunije, Avstrije in Rusije.

Po svetovni vojni pa se je nadmoč U. S. A. v petrolejski industriji znatno oslabil. Takozvana evropska grupa (pod angleškim vodstvom) je stopila z ameriško v ostro konkurenco. Anglija, ki je spoznala in občutila tekom svetovne vojne pomen nemotene preskrbe s petrolejem, je začela pod svojim vodstvom organizirati močno družbo, ki naj bi ustvarila učinkovito protitež ameriški Standard Oil Co. Zato se je angleška Shell Transport l. 1919 fuzionirala z nizozemsko Royal Dutch v Royal Dutch Shell s 60% nizozemskega in 40% angleškega kapitala ter si tem potom zagotovila vpliv v Mexican Eagle, Anglo-Persian Co. in Burman Oil Co. Tako je razširila angleška grupa svojo interesno sfero nad sveže, bogate petrolejske vrelce v Rumuniji, Albaniji (potom Anglo-Persian Oil Co.), angleški Indiji in nizozemskih otokih (Sumatra), Rusiji, Perziji, Mezopotamiji, v Venezueli, Mehiki in celo U. S. A. Evropska grupa je zavzela petrolejske vrelce bodočnosti. Morala je pa na znotraj vsled križajočih se interesov evropskih sil premostiti v svojem konsolidacijskem delu marsikatero zapreko, v kolikor nekaterih tekmecev — Nemčija, Turčija — ni izločil že sam izid svetovne vojne. Predvsem je bilo treba v novem položaju, to je po mirovni pogodbi, urediti razmerje med angleškimi in francoskimi interesi. Treba je bilo razdeliti si nemško in turško zapuščino. To se je zgodilo aprila 1920 v San Remu, kjer sta se Anglija in Francija oficijelno sporazumeli in zedinili v »petrolejski interesih obeh držav z ozirom na praktične koristice. V tej konvenciji sta se obe sili zavezali podpirati svoje državljane pri njih pogajanjih za pridobitev koncesij kjerkoli, tudi od strani rumunske vlade ter določili pariteto pri delitvi nekdanjih sovražnih koncesij. Tudi glede novih koncesij v Rusiji sta se pogodili na skupno akcijo. Francija je s svoje strani pristala na olajšave angleško-francoskim družbam pri eksploataciji vrelcev v francoskih kolonijah in protektoratih, tudi v Alžeriji, Tunisu in Maroku, Anglija bo pa zato dobavljala Franciji 25% svoje petrolejske produkcije v Mezopotamiji po tržni ceni ter je dovolila da si v svrhu dobave petroleja od Anglo-Persian Oil Cy zgradi posebno železnico. Tako

sta se obe evropski sili sporazumeli za enotno petrolejsko politiko. Vendar gre Anglija še dalje: čeprav ji je uspelo, da si je zagotovila — in prav zato — vse petrolejske vrelce »bodočnosti«, uvaža vendar letno za 1 milijardo zlatih mark petroleja in to 40% iz U. S. A., po 20% pa iz Mehike in Perzije! Lastne zaloge si hrani za tiste čase, ko se bo ameriška grupa izčrpala in bo Anglija edina v posesti dragocene tekočine, edini ponudnik na svetovnem trgu.

Ameriška grupa naspotno ni dosegla po vojni takih uspehov kakor njeni evropski konkurentje. Porazno je v ameriških petrolejskih družbah vplivalo poročilo strokovnjakov-geologov, da njih rezerve zadoščajo le še za 18 let, zunanje rezerve pa za 251 let. Ameriška skupina se brani takole: prvič zmanjša lastni konzum, drugič išče koncesije v inozemstvu. V poslednjo svrhu je bila ustanovljena Sinclair Consolidated Oil Corporation, ki pa ni mogla prodreti v kraje, kjer je zavladala evropska grupa, varna za politiko »zaprtih vrat«. Treba je bilo pogajanj. U. S. A. je zahtevala od Anglije odprta vrata za svoje koncesionarje, posebno v Mezopotamiji ter soudeležbo pri obstoječih družbah. Anglija je naspotno dokazovala, da ne dela ameriškim družbam nobenih ovir. Po daljšem izmenjavanju not med Londonom in Washingtonom sta Lord Curzon in M. Colly v Lausanni l. 1922 uredila spor tako, da odstopi Anglo Persian Oil Co., ki je od l. 1914 imela 50% v Turkish Petroleum Co. (prvotno angleško-nemška družba, katere nemški del je pa prešel po San Remski pogodbi v francoske roke), to polovico na Standard Oil s pravico prospekcijske v Palestini. Enako je Sinclair dobila potom perzijske vlade polovico koncesije v Severni Perziji, ki sta si jo dosedaj delili Anglo Persian in Standard. Aspiracije ameriške grupe na koncesije nizozemske Djambi Oil (Sumatra) so dovedle do konflikta z japonskimi interesi na djambijskem petroleju, ker je Japonska s 50% svoje petrolejske potrošnje odvisna od Standard Oil.

Tako se je dosegla začasna razdelitev interesnih sfer, pri čemer obvlada Standard Oil 30%, Royal Dutch Shell pa 10% svetovne produkcije. Znatno del — torej več kot polovico svetovne produkcije — pripada manjšim, predvsem severoameriškim trustom, ki radi svoje razcepljenosti izdaleka ne predstavljajo tiste sile kot obe svetovni grupi. Če upoštevamo celokupno uplivno sfero ameriške in angleške skupine, je prva udeležena pri 80%, druga pri 60% svetovne produkcije. Opozoriti je treba pri tem na znatno skupno udeležbo in na dejstvo, da obvlada angleška skupina neizčrpne vrelce.

Nemčija je ostala po vojni izven petrolejske konkurence. Njen bagdaski projekt je onemogočila svetovna vojna, ki si ga je osigurala — z velikanskimi človeškimi žrtvami v svetovni vojni pri zasedbi Mezopotamije — Anglija. Zato si hoče Nemčija na svojih tleh ustvariti petrolej, z intelektualno močjo proti nasilju, kakor pravi. Že tekom svetovne vojne je Nemcem uspelo pridobivanje olj in bencinskega nadomestka — bencola — iz koksa. V novejšem času se je pa posrečilo potom Bergius-postopanja (prede'avanje premoga pod pritiskom z vodikom) iz vsake vrste premoga neposredno producirati — olje (Berginöl). S tem namerava Nemčija zrevolucionirati vso petrolejsko in premogovno industrijo, osamosvojiti Nemčijo in jo zopet usposobiti za konkurenco na svetovnem trgu. Preobrat bi bil nadvse občuten tudi v svetovni trgovini in politiki, kjer bi sicer U. S. A. in Anglija očuvali radi svojih premogovnih zakladov ugoden položaj, onemogočili bi jim pa monopolni položaj in prekrižal vse stare politične in gospodarske račune.

Ljubljanska borza.

Tečaj 19. decembra 1927	Pov. na sevanje	Ponudba
	din.	din.
DEVIZE:		
Berlin 1 M	13 ⁸ / ₁₀₀	13 ⁸ / ₁₀₀
Curich 100 fr	1091.50	97.50
Dunaj 1 šiling	8 ⁸ / ₁₀₀	8 ⁸ / ₁₀₀
London 1 funt	27.875	277.55
Praga 100 kron	167.975	168.775
Tret 100 lir	307.25	309.25

OVIRANJE IZVOZA BRAZILSKE KAVE.

Iz Santosu prihaja poročilo, da je brambni zavod v Sao Paulo sklenil dovoz kave iz notranjosti v pristanišče Santos zaenkrat preprečiti. V tem koraku vidijo smotrno napad valorizacijskih oblasti na ameriško in evropsko terminsko trgovino, zato da dosežejo na ta način dvig cene v trgovini, vsaj do konca januarja. Tedaj pride srednjameriški pridelek na trg.

Trgovina.

I. zagrebiški bežični zbor se vrši od 17. do 24. decembra 1927. Udeleženci imajo 50% popust na SHS železnicah od 12. do 24. decembra 1927.

RAZNO.

Mednarodni semenj v Bruslju. Ministrstvo trgovine in industrije je obvestilo Zbornico za trgovino, obrt in industrijo, da se vrši v Bruslju od 12. do 25. aprila 1928. IX. mednarodni semenj pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja belgijskega. Poslaništvo kraljevine SHS prosi da se o tem obvesti vse gospodarske kroge, da bi po možnosti na tem semnju bila zastopana tudi naša država.

Razstave o priliki IX. olimpijade v Amsterdamu. Častni Generalni konzulat kraljevine SHS v Rotterdamu je obvestil ministrstvo inostranih del, da je bil opozorjen od holandskega odbora za prireditve izložbe, da so nekateri nepoklicani elementi povabili trgovske in industrijske kroge potom prospektov in cirkularjev, da bi sodelovali na raznih razstavah o priliki IX. Olimpijade v Amsterdamu. Odbor opozarja vse zainteresirane, da takim vabilom ne nasedejo, ker dobiva že sedaj pritožbe iz vseh strani inozemstva, ki zelo škodujejo ugledu Holandije.

Sladkor. Zrni statistik dr. Mikusch priobčuje svojo prvo cenitev o svetovni sladkorni produkciji. Glasi se na 26 milijonov 100.000 ton; v kampanji 1926/27 jih je bilo 24.700.000. Evropsko produkcijo ceni dr. Mikusch na 8.100.000 ton, lani 6.000.000 ton; Lichtova letošnja cenitev govori o 8.090.000 tonah, se torej od dr. Mikuscheve nič ne razlikuje. Od 26.200.000 ton pride na pesni sladkor 9.240.000 ton (lani 7.870.000), na trstni pa 17.020.000 ton (lani 16.830.000). Za posamezne dežele, ki pridejo pri konsumu sladkorja v prvi vrsti v poštev, so številke sledeče: Evropa 8.103.000 ton (leta 1926/27 6.928.000), U. S. A. in Kanada 1.110.000 (937.000), Luizijana (sicer je to država v U. S. A., a prideluje že trstni sladkor), Portorico, Havai, Filipini 2.016.000 (1.942.000), Kuba 4.070.000 (4.584.000), Britanska Zahodna Indija 335.000 (329.000), Francoska Zahodna Indija 70.000 (74.000), San Domingo in Haiti 345.000 (321.000), Surinam 20.000 (17.000), Peru 800.000 (378.000), Argentina 410.000 (476.000), Java 2.560.000 (2.104.000), Japan in Formosa 610.000 (508.000), Afrika 658.000 (620.000), Avstralija 601.000 (504.000), vsega skupaj 21.208.000 (19.720.000). Poleg Evrope je napredovala tudi še Azija, za 650.000 ton, nekaj tudi Afrika in Avstralija. Ameriški sladkorni okraji pa izkazujejo naraščanje za 600.000 ton. V splošnem bo letošnji sladkorni pridelek za ca 1.500.000 ton večji kot lani; po mnenju dr. Mikusche je ta prirastek naraven in sorazmeren večjemu letošnjemu konsumu. Kakor smo videli, je navedena Kuba že z zmanjšano produkcijo. Vidimo tudi, da je pesni sladkor že prekoračil polovico trstnega.

Proti sladkorni subvenciji. Sir Walter Runciman, znani angleški narodni gospodar, je dejal v nekem razgovoru, da podpora za industrijo angleške s'adkorne pese državno blagajno bolj obremenjuje, kot pa če bi Anglija kupila vse v Rotterdamu nakopičene zaloge, bi jih transportirala v Argijo in bi jih tam enostavno zastoj razdelila. In še bi preostalo toliko denarja, da bi lahko izplačali vsem v sladkorni industriji zaposlenim delavcem tri funte na teden. Kakor smo že pisali, se boče Anglija v preskrbi s sladkorjem kolikor mogoče osamosvojiti in podpira domačo sladkornoposno produkcijo z ogromnimi vsotami. Letošnja produkcija sladkorja iz pese je kri-la že 15% potrebe in ta je v Angliji izredno velika.

Avstrijsko gospodarstvo. Decembrsko poročilo avstrijskega zavoda za konjunktorno raziskovanje se peča v prvi vrsti z dvigom brezposelnosti, ki je presegla sezijsko številko in je spravila Avstrijo skoraj nazaj na neugodno stanje v poletju 1926. To je tem manj umljivo, ker ne kažejo gospodarske panoge nobenega bistvenega poslabšanja splošnega položaja, temveč so še nadalje v znamenju sicer počasnega in neenakomernega boljšanja, ki je pa vidno.

Karta o administrativni razdelbi mariborske oblasti. V založbi velikega župana mariborske oblasti je izšla karta o administrativni razdelbi mariborske oblasti v merilu 1 : 200.000 z izkazom političnih in katastralnih občin po stanju začetkom leta 1927. — V izkazu so navedene površine posameznih političnih in katastralnih občin, dalje orožniške postaje, osnovne šole, župnije in poštni uradi. Karte in izkazi so izdelani na dobrem, trpežnem papirju. Cena karte z izkazom vred je 25 Din in se dobi razen pri velikem županstvu — oblastnem šumarskem referentu — pri vseh srezkih poglavarjih mariborske oblasti. Ker je zaloga mala, je v interesu vsakega reflektanta, da naroči čimprej izvede.

Elektrika pospešuje rodovitnost zemlje. Pospeševalni vpliv elektrike na rastlinstvo je obče znan ter ni manjkalo znanstvenih poskusov to okolnost v prid poljedelstva izrabiti. Na razne načine se je skušalo prepojit obdelano zemljo z električnim tokom, deloma se je napravilo ozko omrežje električnih napeljav nad površino, da bi kolikor mogoče mnogo energije presevalo zemljo, deloma so položili žice v podorano grudo; poskusi so brezizjemno potrjevali tezo pospešilnega upliva na porast in kletje semen, ampak do praktične izrabe stvar še vendar ni prišla. V prvi vrsti so pač ogromni stroški za napeljave te vrste dosedaj še nepremagljive ovire. V novejši dobi se je nekemu Amerikancu v Pittsburgu posrečilo, najti drug način zemljo z elektriko prepojit. Na lemežu pluga, ki ga vleče traktor, je pritrjena konic električnega voda in ko reže plug brazdo, se pretaka energija v zemljo in sicer z napetostjo 103.000 voltov. Uspehi so baje sijajni, ne samo kletje semena in porast sadik se neverjetno pospeši, prepreči se tudi razvoj plevela in drugih kulturnih škodljivcev. Škoda, da nam svedok ne pojasni, zakaj se vzame ravno 103.000 voltov, tudi bi bilo zanimivo zvedeti, če ima traktor akumulatorje za omenjeno količino elektrike kar sabo, ali se mu tok dovaža v daljnovodih od centrale. Akumulatorjev potrebne kapacitete si je težko misliti, vsaj zgradili za prevažno jih dosedaj še niso; ostane torej še kabel, ki je priključen na daljnovod; vsekakor pa ostane tudi na ta način iznajdba z omejitvijo izrabe možnosti še precej problematična. — K. Tiefenbruber.

Drobne vesti. Češkoslovaški minister dr. Hodač pravi, da se bliža konjunktura v Češkoslovaški višku in da bo na doseženi višini nekaj časa ostala. — Naša vlada je naznanila češkoslovaški vladi, da bi v januarju rada pričela s trgovskimi pogajanjmi. Čehi izjavljajo, da bodo po možnosti skušali naši želji ustreči, da je pa to težko, ker se pričnejo v januarju tudi pogajanja s Francijo, Nemčijo in Norveško. — V nemškem železnem konfliktu je posredovala vlada, pa ni z razsodbo nihče zadovoljen, ne delodajalci in ne delojemalci. — V Češkoslovaški se je začela živahna agitacija za odpravo sejmov. Zbornice pravijo, da so tedenski sejmi še zmeraj potrebni, odveč pa da so letni sejmi. Sedanje komunikacije so tako do popolnosti izgrajene, da za letne sejme ni nobene potrebe več. — V Berlinu so se sestali zastopniki nemške, poljske in skandinavske industrije cementa, da razmotrivajo skupne interese glede eksporta. — Večina članov, zastopanih v odboru avstrijskih državnih upnikov,

je pritrdila avstrijskemu posojilu v znesku 725 milijonov šilingov; komisijska pogajanja se bodo pričela v Londonu in New Yorku. — Revizijo rumunskih carinskih tarif so spet odgodili in ne bo prišla pred parlament pred koncem aprila. Treba je revidirati še okoli 1000 postavk. — Komisar Nemške državne banke priobčuje poročilo o gospodarstvu Nemčije v dobi od 1. septembra 1926 do 31. avgusta 1927. Temelji nemškega gospodarskega življenja so se nadalje razširili in utrdili; je pa nekaj slabih točk, in najslabša med njimi je preskrba s kapitalom. Obrežna mera je previsoka, brezposelnost je huda gospodarska hiba. — V novembru so producirali na Nemškem 1.120.000 ton surovega železa. — Na Angleškem se je pričelo močno gibanje v prilog zaščitne carine.

Po svetu. Po izkazu naše Narodne banke od 8. decembra je znašal **obtok bankovcev** 5693 milijonov dinarjev in je imel za 460 milijonov dinarjev kovinskega kritja. — Znana Whiteheadova tovarna torpedov na Reki ki jo je po prevratu prevzel neki italijanski konsorcij, je prišla v konkurz. V zadnjih letih je delala tovarna za italijansko mornariško vodstvo. — Mednarodni jekleni kartel se je začel razvijati naprej in je na potu do evropskega jeklenega trusta. — Položaj ogrskih petrolejskih čistilnic se je v zadnjem času zelo poslabšal in se bo letošnja kampanja še slabše zaključila kot so se prejšnje. Edinole Vacuum Oil Co svoje obrate polno zaposluje. Druge rafinerije bodo poskusile še z ustanovitvijo kartela, in če se tudi to ne bo obneslo, bodo obrat ustavile. — V rumunskem delu Banata pripravljajo velikopotezno elektrifikacijo, ne samo za razsvetljavo, temveč tudi za industrijo in za elektrifikacijo železnic. — V Ženevi zboruje gospodarski odbor Zveze Narodov; program je zelo obsežen: poenotenje carinskih tarif, sistemi trgovskih pogodb, unifikacija meničnega prava itd. — V Parizu bodo ustanovili francosko-ogrsko trgovsko zbornico; med ustanovitelji je tudi znani tovarnar avtomobilov Citroën. — V tretjem letošnjem četrtletju so imele nemške državne železnice nad 1350 milijonov mark dohodkov, na dan 17 milijonov 90.000. — Začasno bo stopila trgovska pogodba med Nemčijo in Jugoslavijo v veljavo že 20. t. m., končno veljavno pa po izmenjavi ratifikacijskih listin. — Prekinjena pogajanja n mške in angleške kemične industrije bodo po poročilu I. G. Farben ob priliki zopet obnovili. — Francoski davčni dohodki prvih letošnjih 11 mesecev so nesli nad 37.943 milijonov frankov, za 2259 milijonov več kot lani in za 1284 milijonov več kot je bilo preračunljeno. — Na novo so pričeli s pogajanjmi za ustanovitev mednarodnega kartela cinka. — Hranilne vloge dunajskih denarnih zavodov so narasle na koncu novembra na 866.303.500 šilingov. — Češkoslovaški producenti sladkorja in češkoslovaški sladkorni industriji so osnovali skupni odbor, ki bo vodil mednarodna pogajanja in ki bo nadzoroval prevzete obveznosti glede ureditve svetovne sladkorne produkcije. — Ustanovili bodo češkoslovaško Siemens d. d. Delniška glavnica se bo gibala med 10 in 16 milijoni Kč. Berlinska matica Siemens bo udeležena na kapitalu s 24%, ostalih 76% bodo vplačali domačini. — Italijanska vlada je najela

v letu 1927 za 4 milijone funtov in za 13½ mil. dolarjev inozemskih posojil. — Znana družba Marconi-Wireless je izdala prvo bilanco po sanaciji. Čisti dobiček znaša 326.000 funtov; 75.000 funtov bodo dali v amortizacijski sklad, 38.000 funtov bodo odpisali itd. — Rusi bodo ustanovili družbo za eksport lanu. Družba bo imela izključno pravico komisijske prodaje lanu in konoplje ter tozadevnih izdelkov v inozemstvo. Podružnice bodo ustanovili v Parizu, Berlinu in v baltičkih obrobni državah. — Na berlinski borzi je vzbudilo precej zanimanja poročilo, da hoče I. G. Farben najeti novo veliko posojilo v znesku 250 milijonov mark. — Veliki ogrski strojni podjetji Liptak in Ganz Danubius se bosta združili; delnice se bodo izmenjale v razmerju 15:1. — Velika dunajska tvrdka svile Hirschmann und Sohn je zašla v plačilne težkoče; izvažala je z'asti na Balkan in pravi, da kupovalci niso svojih obveznosti poravnali. — Tudi 150 let stara papirna tvrdka R. Streletz je prosila za poravnavo. — Prav tako je priglasila insolventnost ena največjih in najstarejših ogrskih tovarn usnja, Maks Deutsch v Szombathely; aktivna 200.000 pengö, pasiva 375.000. — Rumunska trgovska bilanca izkazuje sicer za oktober deficit 175 mil. lejev, a vsled aktivnosti prejšnjih mesecev je bilo prvih 10 mesecev aktivnih s 3400 mil. lejev.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih rudarskih preduzeč v Sarajevu sprejema do 21. decembra t. l. ponudbe glede dobave 1 jamske krožne žage s pripadajočim orodjem. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovci pri Celju sprejema do 27. decembra t. l. ponudbe glede dobave 400 m jamskih tračnic, spetnic z vijaki za gornje tračnice in 25 plošč črne železne pločvine ter glede dobave cilindrov za jamske svetiljke. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 22. decembra t. l. ponudbe glede dobave 2500 kg žebeljev za tračnice; do 25. decembra t. l. pa glede dobave 300 komadov lopat za premog in 8000 kg karbida. — Direkcija državnega rudnika v Kreki sprejema do 31. decembra t. l. ponudbe glede dobave barv in firneža. — Dne 23. decembra t. l. se bo vršila pri Komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba glede dobave 90.000 kuruze. — Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 27. decembra t. l. ponudbe glede dobave 800 kg cinkove pločvine, 200 kg železa, 1000 kg pocinkane pločvine, 120 kg pocinkanih žičnikov, 50 kg cina in 10.000 komadov azbest-škrilja; do 30. decembra t. l. pa glede dobave 600 komadov žicovodnih koles. — Predmetni pogoji so na vpogled pri gradbenem oddelku te direkcije. — Direkcija državnih železnic, saobračajno oddeljenje v Ljubljani sprejema do 22. decembra t. l. ponudbe glede dobave pločvine, žičnikov, kositra in svinca. Komanda pomorskega arsenala v Tivtu sprejema do 2. januarja 1928 ponudbe glede dobave jelovih desk in gred, železnih vijakov, žebeljev, ključavnic za omare in kleja. — Direkcija državnega rudnika v Vrniku sprejema do 3. januarja 1928 ponudbe glede dobave 27.000 kg moke. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 3. januarja 1928 pri saobračajnem oddeljenju

Direkcije državnih železnic v Ljubljani glede dobave vozno rednih knjig ter glede dobave grafikonov. — Dne 3. januarja 1928 pri upravi državnih monopolov, ekonomsko oddeljenje v Beogradu glede dobave cigaretnega papirja ter glede dobave belega in sivga kartona.

Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago

raznourstno žganje, moko in
deželne pridelke, raznourstno
rudninsko vodo.

Lastna pražarna za kavo in
mlyn za dišave z električnim
obratom.

Ceniki na razpolago.
Telefon št. 2666.

Izšla je
Blasnikova
VELIKA PRATIKA

za prestopno leto 1928,
ki ima 306 dni.

»VELIKA PRATIKA« je naj-
starejši slovenski kmetijski ko-
ledar, koji je bil že od naših
pradedov najbolj vpoštovan in
je še danes najbolj obražtan.

Letošnja obširna izdaja se odlikuje
po bogati vsebini in slikah.

»VELIKA PRATIKA« je najboljši in
najcenejši družinski koledar.

Dobi se v vseh trgovinah po Slo-
veniji in stane 5 Din. Kjer bi
je ne bilo dobiti, naj se naroči
po dopisnici pri

J. Blasnika naslednikov
tiskarna in litografski zavod
Ljubljana, Breg 12

VELETRGOVINA
kolonijalne
in špecerijske robe

IVAN JELAČIN
LJUBLJANA

ZALOGA
sveže pražene kave,
mletih dišav
in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

LIKERJE

Medicinalni Cognac, Jajčni-Cognac, Rum, Jamalka-
Rum, Pellinkovec, Silivovko, Tropinovec, Sadjevec,
Brinjevec, Vermut-vino, Malinovec in neostajeni
Malinov sok (Succus), Rumosol in Spirit, v najboljši
- - kakovosti in po najnižji ceni priporoča - -

„ALKO“

družba z o. z. LJUBLJANA, Kolizej.

Trgovci, oglašajte
v „Trgovskem listu“!

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG. IND. D. D. GREGORČIČEVA 23

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. * Tiska časopise, knjige,
brošure, cenike, tabele, vabila, lepake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVESNICA. * TELEFON. ŠT. 2352.

Ureja ANTON PODGORSEK. — Za Trgovsko-industrijsko d. d. »MERKUR« kot izdajatelja in tiskarja: A. SEVER, Ljubljana.